

WORKSHOP I KLASSRUMMET TEMA: DEMOKRATI

LÄRARMANUAL

I det här dokumentet finns allt du behöver för att hålla workshopen och i vilka moment du använder arbets- och visningsmaterial som ingår.

Workshopen består av tre övningar. Rätten att delta i fria val och lägga sin röst på vad man vill är en grundläggande rättighet. Men är det också en medborgerlig skyldighet att utnyttja sin rösträtt i en demokrati?

I workshopen undersöker eleverna rösträtt och valfrihet och reflekterar över kopplingarna till demokrati då och nu genom bl.a. bildanalys.

Förkunskaper

Eleverna ska känna till och förstå följande begrepp:

- demokratins grundprinciper

Lärandemål

- Att utveckla kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna, såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna.
- Att träna förmågan att analysera samhällsfrågor och att kritiskt granska olika källor.
- Att utveckla förmågan att reflektera och diskutera kring makt och medborgarnas möjligheter att påverka i olika politiska system.

Förberedelser

- Skriv ut blanketten från arbetsmaterialet (övning 3)

- Förbered visning av fotografier från visningsmaterialet (övning 1)

ÖVNING 1

Demokrati – ingen självklarhet

Eleverna i klassen får fundera över demokratis villkor och att ofrihet har existerat och fort-farande existerar på många platser runt om i världen idag.

1. Visa fotografierna, ett i taget. Eleverna ska inte känna till någon bakgrundsinformation. Gör en bildanalys till varje bild genom att ställa frågor som hjälper eleverna att först avkoda och sedan tolka bilderna. Låt eleverna fundera fritt och diskutera efter varje fråga.

Avkodning:

- Vad ser vi i bilden (människor, saker, miljöer etc.)?
- Hur är bilden tagen (färg, ljus, bildvinkel, fokus/skärpa)?

Tolkning:

- När är bilden fotograferad (årstid, årtal)?
- Var är bilden tagen (plats, land)?
- Vad händer på bilden?
- Vad är det ni inte ser (vad händer utanför bilden)?
- Vem har tagit bilden?
- Vilka är personerna på bilden?
- Vad köar de till och varför?

2. Berätta bakgrundsinformation om fotografierna (se faktarutor).

Fakta om fotografiet av valet i Tunisien

Bilden är tagen under det historiska valet i Tunisien 2011, som hölls nio månader efter att presidenten Ben Ali störtades och den arabiska våren började spira. Det var en historisk dag och köerna ringlade sig långa utanför vallokalerna. Många ville delta i det första riktiga valet i landet sedan 1956. Upp emot 90 procent av de röstberättigade tunisierna utnyttjade sin rösträtt. (Bildkälla: Scanpix)

Fakta om fotografiet av österrikiska judar

Judiska österrikare köar för att få lämna landet 1938. Efter Nazitysklands annektering i mars samma år, upphörde Österrike att existera som självständig stat. Vid tidpunkten fanns omkring 185 000 judar i Österrike. Omfattande aktioner verkställdes snabbt mot judarna. Antijudiska lagar som hade införts gradvis i Tyskland sedan 1933, infördes i Österrike inom loppet av några veckor. Judar utestängdes från högre utbildningar och förbjöds att ha offentliga tjänster. Judiska företag och affärsrörelser beslagtogs. Judiska bostäder plundrades på konst och värdeföremål, som transporterades till Berlin. Synagogor vandaliserades. Många greps och sändes till koncentrationsläger. Enligt beräkningar av det amerikanska konsulatet i Wien, begick omkring 2 000 österrikiska judar självmord under de första månaderna efter Anschluss. Fram till krigsutbrottet i september 1939 flydde 120 000 judar från Österrike. (Bildkälla: USHMM)

3. Konstatera följande: I den första bilden köade medborgare med rätt att rösta i ett demokratiskt val. I den andra bilden köade människor som berövats de flesta av sina medborgerliga rättigheter.

ÖVNING 2

Rättigheter och skyldigheter

Låt eleverna ta ställning till olika frågor i en 4-hörnövnig. Låt dem argumentera för sina val, lyssna på varandra och få möjlighet att ändra uppfattning.

Ställ följande frågor:

- Tycker du att det en medborgerlig skyldighet att rösta i en demokrati?

Ja

Nej

Kanske

Eget alternativ

- Hur gammal tycker du att man borde vara för att få rösta?

18

16

20

Eget alternativ

- Hur ofta tycker du att vi ska genomföra val i Sverige?

Vart fjärde år

Vart annat år

Mer sällan än vart fjärde år

Eget alternativ

- Om man kunde nätrösta - skulle det påverka din vilja att rösta?

Ja

Nej

Kanske

Eget alternativ

- Praktiserar man sin medborgerliga rättighet om man väljer att rösta blankt?

Ja

Nej

Kanske

Eget alternativ

- Tycker du att fria val är viktiga för demokratin?

Ja

Nej

Vet ej

Eget alternativ

ÖVNING 3

Vem kan man lita på?

Det är en sak att vara medveten om sina rättigheter och skyldigheter, en annan att ta ansvar och göra medvetna val. För det behövs kritiskt tänkande och källkritik.

I denna övning rangordnar eleverna viktiga samhällsfrågor och granskar var de själva och andra hämtar information om dessa.

1. Rita upp en linje/skala på tavlan som går från "Inte alls viktigt" till "Mycket viktigt".

Dela in eleverna i par. De ska ha penna och papper.

Ställ följande frågor:

- Vilka samhällsfrågor är ni intresserade av? Vilka är viktigast?

Paren diskuterar och listar de fem viktigaste.

2. Dela ut första blanketten.

Ställ följande fråga:

- Var hämtar ni information om de samhällsfrågor ni har listat?

Paren väljer från listan med källor på blanketten och diskuterar.

3. Låt paren redovisa sina viktigaste frågor och mest använda källor.

4. Dela ut blanketten "Kritisk till – litar på".

Ställ följande fråga:

- Hur mycket litar ni på informationskällorna i listan?

Paren ska ta ställning till och rangordna källorna på linjen/skalan i blanketten.

5. Låt alla par, eller några frivilliga, komma fram och skriva två exempel på tavlan, ett som de litar på och ett som de är kritiska till. De ska också visa vilka samhällsfrågor exemplen kopplar till.

6. Ställ följande frågor:

- Hur ska man veta vilken källa man ska lita på?
- Hur ska man värdera olika källor för att kunna bilda sig en egen uppfattning?

Avsluta med en gemensam diskussion.

Fördjupningsförslag

- Låt eleverna ta reda på vad som hänt i Tunisien sedan 2011, efter det att bilden togs. Faktaartiklar finns bl.a. på Utrikespolitiska Institutets hemsida: www.ui.se
- Låt eleverna ta reda på vilka länder i världen som har demokrati idag och vilka som inte har det. Titta t.ex. på <https://freedomhouse.org/>
- Lär mer om medie- och informationskunnighet i Statens Medieråds utbildningspaket: <http://mik.statensmedierad.se/utbildning>

Utvärdering av: Den sköra valfriheten

Uppföljning kan man göra på många olika sätt. Här nedan ger vi några förslag på frågor som du kan arbeta vidare med. Du kan till exempel diskutera frågorna i helklass, mindre grupper, par eller som en enkätundersökning.

Skriv något som du lärt dig under de här övningarna, som du inte kunde innan.

Tycker du att sättet vi arbetade med bilderna påverkade din förståelse av dem? Ringa in ditt svar.

Har de här övningarna påverkat din uppfattning om demokrati?

När brukar du jämföra olika källor för att undersöka fakta? Ge exempel på en eller fler samhällsfrågor och motivera gärna ditt svar.